

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 26 Jan. 1881, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, i fråga om ändring i bestämmelserna angående bildandet af reparationsfonden för Hjelmare kanal- och sluss-verk; Gifven Stockholms slott den 17 December 1880.

Då vid 1828—1830 års riksdag Rikets Ständer beviljade afskrifning af de från Banken och Riksgäldskontoret till ett sammanräknadt belopp af 730,000 riksdaler banko utlemnade lånebidrag till Hjelmare kanal- och sluss-verks nybyggnad, förordnade Rikets Ständer, såsom villkor för denna afskrifning, att en summa af 15,000 riksdaler samma mynt borde till fond för kanalens framtida underhåll afsättas, hvarefter Rikets Ständer vid 1834 års riksdag medgafvo, att denna fond finge till Riksgäldskontoret före år 1840 aflemnas uti en, å Hjelmare kanal- och sluss-verks bolags vägnar, af bolagets direktion utgifven och i bolagets fastigheter stora Wallby och Oppeby intecknad skuldförbindelse å förutnämnda belopp med derå löpande fem procent årlig ränta, hvilken ränta borde, genom direktionens försorg, hvarje år med 750 riksdaler banko inbetalas till Riksgäldskontoret, som deremot skulle tillhandahålla direktionen samma räntebelopp emot sådana säkerhetshandlingar, som vore antagliga enligt det reglemente för dessa medels utlåning, som Kongl. Maj:t kunde täckas utfärda; och skulle på enahanda sätt förhållas med den å nyss omförmälda säkerhetshandlingar inflytande ränta, så att allt hvad under benämning af ränta inginge till Riksgäldskontoret komme att, i utbyte mot antagliga säkerhetshandlingar, tillhandahållas direktionen.

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 1 Saml. 1 Afd. 2 Häft.

Sedan ofvannämnda skuldförbindelse å 15,000 riksdaler banko jemte godkänd säkerhet för ett års derå upplupen ränta blifvit till Riksgäldskontoret aflemnad, fann sig kanaldirektionen böra, innan den till Kongl. Maj:t afgaf förslag till reglemente för räntemedlens utlåning, göra hemställan hos fullmäktige i Riksgäldskontoret om vissa jemknin-gar i det redan stadgade utlåningssättet för dessa medel, hvilket syn-tes blifva allt för besvärligt och tidsödande såväl för direktionen, som för fullmäktige, och direktionen framlade i sådant syfte en den 30 December 1840 upprättad, för en tidrymd af 100 år beräknad och i 75 särskilda perioder eller serier indelad samt på förräntning efter 5 procent grundad, plan för reparationsfondens bildande, enligt hvilken denna, så vida icke inträffande olyckshändelser eller andra tillfälligheter föranledde ett oundvikligt tillitande af densamma, skulle vid 1939 års slut uppgå till mer än två millioner riksdaler banko, och, äfven om nedsättning i den till 5 procent beräknade räntan framdeles måste medgifvas, likväl då utgöra ett så betydligt belopp, att densamma borde icke allenast öfverstiga den kostnad, som kunde erfordras till ombyggnad af slussar och andra byggnader samt sjelfva kanalens förbättring, då dessa arbeten, i följd af tidens åverkan, måste före-tagas, utan äfven bereda tillgångar till andra för allmänheten önsk-värda åtgärder och nyttiga företag.

Denna plan blef derpå af fullmäktige, som i hufvudsak tillstyrkte bifall å densamma, öfverlemnad till Rikets vid 1840—1841 års riksdag församlade Ständers Stats-Utskott, som deröfver den 30 mars 1841 afgaf utlåtande, hvilket af Rikets Ständer bifölls och bland annat, innehåller: 1:o) att räntan för ofvannämnda, i hemmanen Stora Wallby och Oppeby intecknade förskrifning å 15,000 riksdaler banko finge, tillika med de genom utlåning af denna räntas årliga belopp ytterli-gare uppkommande räntemedel, förblifva under kanaldirektionens vård och förvaltning, intill dess en viss betydligare summa såmedelst blif-vit bildad och hvilken tills vidare bestämdes till högst 6,000 riksdaler; hvarefter direktionen skulle för densamma till Riksgäldskontoret aflemba sådana låne- och säkerhetshandlingar, som öfverensstämde med det reg-lemente för dessa medels utlåning, hvilket Kongl. Maj:t efter förslag af kanaldirektionen torde täckas fastställa och utfärda; 2:o) att de för dessa lånehandlingar inflytande räntemedel äfvenledes finge af direk-tionen uppbäras och förvaltas, intill dess genom desamma och de i förestående punkt omförmälda räntor den deri bestämda summa upp-kommit; 3:o) att dessutom de smärre kontanta tillskott, som direktio-nen uti planen, å bolagets vägnar, erbjudit, finge genom direktionen förvaltas och göras räntebärande, likasom de öfverskott, hvilka komme

att återstå efter det lånehandlingar till de i planen beräknade belopp blifvit vid deri bestämda tider till Riksgäldskontoret aflemnade; och 4:o) att direktionen deremot vore Riksgäldskontoret ansvarig, att den för hvarje år upplupna räntan å ej mindre ofvannämnda förskrifning, än då samlade ränte- och tillskottsmedel blefve vid årets slut, för reparationsfondens räkning, fruktbärande efter en tills vidare till 5 procent bestämd räntefot, så att fonden under hvarje års lopp tillvuxe med en summa, motsvarande 5 procent å fondens ursprungliga belopp och den vid samma års början befintliga räntebehållning.

Under den 12 januari 1852 blef derefter reglemente för utlåningen af fondens medel fastställt af Kongl. Maj:t, som deri stadgade, *dels* att direktionen egde att vid utlåningen antaga såsom säkerhet, utom inteckningar i brandförsäkrade fastigheter inom Stockholm samt i jordegendom på landet och i stadsjord, jemväl Hjelmare kanal-aktier och obligationer af Riksbanken, Riksgäldskontoret, arméns ackords-amorteringsfond, nya Trollhätte kanalbolag, Stockholms stads drätselkommission, bruksegares hypotekskassa samt andra sådana svenska hypoteksföreningar, som redan vore eller kunde blifva bildade; *dels* att räntefoten tills vidare icke finge vid sådan utlåning understiga 5 procent; *dels* att de lån, som mot hypotek af omförmälda obligationer meddelades, icke finge öfverstiga 90 procent af de hypotiserade obligationernas kapitalbelopp, så framt obligationerna vore förskrifna med lägre ränta än fem procent; och *dels* att berörda slags obligationer kunde för fondens räkning inköpas under vilkor likaledes, att räntan å desamma tills vidare icke understege fem procent.

Uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift har nu Hjelmare kanal-direktion andragit: att direktionen, hellre än att utlåna reparationsfondens medel mot sådan säkerhet, som i ofvan omförmälda reglemente förmåles, begagnat sin rätt att för fondens räkning inköpa allmänna hypoteksbankens 5-procent obligationer, hvaraf i Riksgäldskontoret vore deponerade, utom 24,000 kronor i obligationer af Mars månad 1877, jemväl 58,000 kronor af den 15 januari och 57,500 kronor af den 15 Juli 1864, 1869 och 1871, hvilka sistnämnda belopp, utgörande tillhopa 115,500 kronor, uppsagts att nämnde dagar nästa år inlösas eller utbytas mot andra hypoteksbankens med allenast 4½ procent ränta löpande obligationer; att emellertid, då Rikets Ständers förberörda beslut vid 1841 års riksdag ej mindre än Kongl. Maj:ts nådiga utlånings-

reglemente förutsatte, att fondens medel skulle tills vidare förräntas med 5 procent, men det dag efter dag blefve svårare att, utan betungande uppgäld, finna till köps obligationer, som förskrifna med 5 procent eller högre ränta erbjöde otvifvelaktig säkerhet, direktionen, som ansett sig böra antaga den erbjudna konverteringen af fondens ofvan omförmälda obligationer, icke såge annan utväg till undvikande af de stora förluster för kanalbolaget, som skulle uppkomma, derest bolaget måste, efter inköp af $4\frac{1}{2}$ -procent-obligationer, deponera dem i Riksgäldskontoret efter värdeberäkning af 90 procent, än att söka anskaffa med 5 procent ränta löpande inteckningar att för fondens räkning deponeras; att likväl förvaltningen af fondens tillgångar i sådant fall skulle för Riksgäldskontoret medföra icke obetydliga svårigheter, som kunde undgås, derest obligationer fortfarande såsom hittills finge användas för dessa tillgångars ökande; samt att derföre direktionen, som trodde det anförda innebära giltiga skäl för en förändring i Kongl. Maj:ts och Riksdagens stadgande om 5 procent räntas beräkande *tills vidare* å fondens medel, i underdånighet anhölle, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva:

1:o att det belopp allmänna hypoteksbankens 5 procent obligationer, som för fondens räkning redan funnes i Riksgäldskontoret deponeradt, finge, i mån af skeende konvertering, utbytas mot allmänna hypoteksbankens $4\frac{1}{2}$ procent obligationer, beräknade till pari kurs;

2:o att allmänna hypoteksbankens eller andra i utlåningsreglementet uppräknade, med minst $4\frac{1}{2}$ procent årlig ränta förskrifna, obligationer hädanefter finge i Riksgäldskontoret för fondens räkning emottagas likaledes till parikurs;

3:o att fondens bildande hädanefter och tills vidare finge fortgå genom den på de i Riksgäldskontoret deponerade obligationerna årligen fallande ränta, beräknad efter $4\frac{1}{2}$ procent, jemte förut bestämdt tillskott dels af årliga räntan efter 5 procent å den för fondens bildande hos Riksgäldskontoret deponerade inteckning i bolagets egendomar Stora Wallby och Oppeby, dels af de mindre belopp, som för afrundandet af slutsumman i hvarje inbetalningsserie erfordrades; samt

4:o att planen för fondens bildande ändrades i öfverensstämmelse med förestående förslag och till tiden utsträcktes i förhållande till den föreslagna lägre ränteberäkningen.

Fullmäktige i Riksgäldskontoret hafva häröfver afgifvit infordradt utlåtande och deri anført hufvudsakligen: att fullmäktige visserligen ansåge de uppsagda 5 procent obligationernas utbyte mot nya $4\frac{1}{2}$ procent obligationer böra medgifvas, men att, då kanaldirektionens ansökning i denna del innehölle, att de nya $4\frac{1}{2}$ procent obligationerna

vid ett sådant utbyte i Riksgäldskontoret skulle få till pari kurs beräknas, fullmäktige icke kunde undgå härvid erinra, hurusom — vid det förhållande att, enligt de för Hypoteksbankens förestående konvertering gällande bestämmelser, de nya $4\frac{1}{2}$ procent obligationerna komme att, i utbyte mot de uppsagda 5 procent obligationerna, utlemnas till ett pris af $96\frac{1}{2}$ procent — det begärda utbytet af de olika obligationerna till pari kurs å ömse sidor skulle i sjelfva verket innefatta ett uttag från fonden af beloppet utaf ofvannämnde kapitalrabatt, en åtgärd som, då ett dylikt uttag, enligt de af 1840—1841 års Riksdag meddelade bestämmelser i ämnet, kunde ega rum endast i uppgifvet, icke förhanden varande fall, fullmäktige saknade anledning understödja; samt att, i fråga om kanaldirektionens uti punkterna 2:o, 3:o och 4:o gjorda framställningar, fullmäktige — som trodde fondens mer eller mindre hastiga tillväxt icke, med afseende å fondens ändamål, vara af omedelbart intresse för staten, och den inträffade betydliga stegringen i priset på sådana obligationer, hvarom nu vore fråga, innefatta giltig anledning till nedsättning af den räntefot, hvarpå fondens fortsatta bildande genom inköp af obligationer borde i allmänhet grundas — funne sig böra fästa uppmärksamheten derpå, att mellan de år 1841, då nämnde räntefot tills vidare bestämdes till 5 procent, och de nu rådande allmänna räntesatser finnes en sådan skilnad, att den begärda nedsättningen af räntan till $4\frac{1}{2}$ procent i sjelfva verket icke till fondens skada rubbade det förhållande, i hvilket 1840—1841 års Riksdag syntes hafva ansett den för fondens bildande bestämda räntefot af 5 procent böra stå till då allmänt gällande räntesatser, men att, då numera obligationer, förskrifna med lägre nominel ränta än $4\frac{1}{2}$ procent, blifvit, särskildt af Riksgäldskontoret och allmänna hypoteksbanken, utgifna till betydliga belopp, det syntes mindre lämpligt att, i sammanhang med den ifrågasatta räntenedsättningen, meddela den af kanaldirektionen föreslagna bestämmelse, att med minst $4\frac{1}{2}$ procent årlig ränta förskrifna obligationer måtte kunna för fondens räkning emottagas, då derigenom skulle, till förräntningens försvårande och blott med hänsyn till den nominella räntefoten, uteslutas värdepapper, som eljest kunde och, såsom varande af lika godhet med de föreslagna $4\frac{1}{2}$ procent obligationerna, äfven borde få för fonden inköpas, och det i förevarande hänseende vore icke den nominelt förskrifna, utan den verkliga räntan, som borde bestämmas; och hade, i öfverensstämmelse med dessa åsikter, fullmäktige, för den händelse Kongl. Maj:t skulle tackas aflåta nådig proposition i ämnet till Riksdagen, framställt förslag till de ändringar i nu gällande bestämmelser angående ifrågavarande fonds bildande, som syntes af behovet påkallade.

På grund af hvad sålunda förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, i enlighet med fullmäktiges hemställan, medgifva:

att förenämnda Hjelmare kanals- och sluss-verks reparationsfond tillhöriga, i Riksgäldskontoret deponerade och till återbetalning uppsagde, allmänna hypoteksbankens 5 procent obligationer om tillhoppa 115,500 kronor må utbytas mot *dels* de nya 4 $\frac{1}{2}$ procent obligationer, hvilka från hypoteksbanken erhållas till pris af 96 $\frac{1}{2}$ procent, *dels ock*, för 3 $\frac{1}{2}$ procent af dessa sistnämnda obligationers belopp, andra värdepapper af beskaffenhet att, enligt gällande bestämmelser kunna för fondens räkning i kontoret emottagas;

att den ändring i nu varande bestämmelser, om fondens bildande och tillväxt får vidtagas, att obligationer af den i utlåningsreglementet bestämda beskaffenhet hädanefter och tills vidare må kunna i Riksgäldskontoret för fondens räkning emottagas till sådan kurs, som å det kapital, hvilket bör förräntas och hvarmed fondens tillväxt bör ega rum, lemna en verklig ränta af minst 4 $\frac{1}{2}$ procent för år; samt

att beträffande fondens tillväxt vidare skall, till undvikande af särskild plans uppgörande för fondens framtida bildande, lända till efter rättelse, att fonden tillökas med beloppet af den ränta, som å de fonden tillhöriga värdepapper i verkligheten utfaller, jemte de mindre tillskott från kanalbolaget, som kunna erfordras för afrundning till närmaste högre hundratal af slutsumman i hvarje års inbetalning till fonden;

lärande, om Riksdagen härtill lemna bifall, en omarbetning af nu gällande utlåningsreglemente blifva nödig och böra ega rum.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas vederbörande Utskott, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Fredrik Hederstierna.

*Utdrag af protokollet öfver Civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 17 Decem-
ber 1880.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve Posse,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
TAUBE,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT och
THEMPTANDER.

Departementschefen Statsrådet Hederstierna föredrog i under-
dånighet:

25:o.

En till Kongl. Maj:t den 25 sistlidne Oktober ingifven skrift,
deruti direktionen för Hjelmare kanal- och slussverks bolag, med an-
ledning af den utaf allmänna hypoteksbanken beslutade konvertering
af dess femprocentsobligationer af den 15 Januari och den 15 Juli 1864,
1869 och 1871, hvaraf ett belopp å tillsammans 115,500 kronor vore
för bolagets räkning i Riksgäldskontoret insatt, i underdånighet anhållit,
att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra nådig framställning om

vissa ändringar i de för bildandet af Hjelmare kanal- och slussverks reparationsfond vid 1841 års riksdag meddelade föreskrifter; i anledning af hvilken framställning fullmäktige i Riksgäldskontoret den 18 nästlidne November afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

På grund af hvad i ärendet förekommit tillstyrkte Statsrådet, det Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att, i enlighet med fullmäktiges i Riksgäldskontoret hemställan, medgifva:

att förenämnda Hjelmare kanal- och slussverks reparationsfond tillhöriga, i Riksgäldskontoret deponerade och till återbetalning uppsagda, allmänna hypoteksbankens femprocents obligationer om tillhopa 115,500 kronor finge utbytas mot *dels* de nya $4\frac{1}{2}$ procentsobligationer, hvilka från hypoteksbanken erhöles till pris af $96\frac{1}{2}$ procent, *dels ock*, för $3\frac{1}{2}$ procent af dessa sistnämnda obligationers belopp, andra värdepapper af beskaffenhet att enligt gällande bestämmelser kunna för fondens räkning i kontoret emottagas;

att den ändring i nuvarande bestämmelser om fondens bildande och tillväxt finge vidtagas, att obligationer af den i utlåningsreglementet bestämda beskaffenhet hädanefter och tillsvidare måtte kunna i Riksgäldskontoret för fondens räkning emottagas till sådan kurs, som å det kapital, hvilket borde förräntas och hvarmed fondens tillväxt borde ega rum, lemnade en verklig ränta af minst $4\frac{1}{2}$ procent för år; samt

att beträffande fondens tillväxt vidare skulle, till undvikande af särskild plans uppgörande för fondens framtida bildande, lända till efterrättelse, att fonden skulle tillökas med beloppet af den ränta, som å de fonden tillhöriga värdepapper i verkligheten utfölle jemte de mindre tillskott från kanalbolaget, som kunde erfordras för afrundning till närmaste högre hundratal af slutsumman i hvarje års inbetalning till fonden;

lärande, om Riksdagen härtill lemnade bifall, en omarbetning af nu gällande utlåningsreglemente blifva nödig och böra ega rum.

Hvad Statsrådet sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och befalde, att proposition af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:
W. J. Modigh.
